

*Гриценко Інна Антонівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійної освіти НАПН України*

ПОДОЛАННЯ БАР'ЄРІВ НА ШЛЯХУ ДО УСПІШНОГО МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ПРОГРАМАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Молодіжне підприємництво стало важливим аспектом програм професійно-технічної освіти в усьому світі. Воно не лише готує учнівську молодь в ЗП(ПТ)О до вимог сучасного ринку праці, але й виховує в них почуття незалежності та самодостатності. Однак існує ще багато бар'єрів, які перешкоджають успішному впровадженню програм молодіжного підприємництва у професійно-технічній освіті. Ми розглянемо деякі з найпоширеніших бар'єрів та запропонуємо шляхи їх подолання.

Брак фінансування: Однією з найсуттєвіших перешкод на шляху до успіху програм молодіжного підприємництва у професійно-технічній освіті є брак фінансування. Багато закладів професійної (професійно-технічної) освіти не мають ресурсів для надання належної підтримки та ресурсів молодим підприємцям. Щоб подолати цей бар'єр, заклади повинні шукати фінансування з різних джерел, таких як державні гранти, приватні пожертви та партнерство з бізнесом. Для започаткування бізнесу потрібен капітал, а багатьом учнівській молоді в ЗП(ПТ)О бракує фінансових ресурсів для запуску та розвитку своїх підприємств. Щоб подолати цей бар'єр, програми професійно-технічної освіти можуть співпрацювати з місцевим бізнесом, державними установами та благодійними організаціями для забезпечення фінансування та надання фінансової підтримки молодим підприємцям.

Обмежений доступ до ресурсів: Багато молодих підприємців не мають доступу до таких ресурсів, як капітал, технології та менторство. Це може перешкоджати їхній здатності розпочинати та розвивати успішний бізнес.

Інституції можуть подолати цей бар'єр, надаючи доступ до низки ресурсів, таких як фінансування, технології та менторські програми. Вони також можуть будувати партнерські відносини з місцевим бізнесом та громадськими організаціями, щоб забезпечити молодих підприємців додатковими ресурсами.

Обмежене підприємницьке мислення: Ще однією перешкодою на шляху до успіху програм молодіжного підприємництва у професійно-технічній освіті є відсутність підприємницького мислення. Багато учнівської молоді не знайомі з концепціями та навичками, необхідними для започаткування та ведення успішного бізнесу. Заклади освіти можуть подолати цей бар'єр, надаючи підприємницьку освіту, яка вчить учнівську молодь думати і діяти як підприємці. Це можуть бути курси з розробки ідей, маркетингових досліджень та фінансового менеджменту.

Обмеженість підприємницького мислення є значною перешкодою для успішного розвитку молодіжного підприємництва в рамках програм професійно-технічної освіти. Багато учнівської молоді не знайомі з підприємницькими концепціями, навичками та мисленням, що ускладнює для них пошук та реалізацію підприємницьких можливостей.

Щоб подолати цей бар'єр, програми професійно-технічної освіти повинні передбачати навчання підприємству, яке вчить учнівську молодь мислити і діяти як підприємці. Це може включати курси з розробки ідей, маркетингових досліджень, фінансового менеджменту, бізнес-планування та маркетингу. Надаючи учнівській молоді міцний фундамент підприємництва, програми професійно-технічної освіти можуть допомогти їм визначити можливості та розвинути навички і знання, необхідні для започаткування та ведення успішного бізнесу.

Одним із способів розвитку підприємницького мислення є навчання на практиці. Експериментальне навчання передбачає практичний, реальний навчальний досвід, який дозволяє учнівській молоді в ЗП(ПТ)О застосовувати концепції та навички, отримані в класі, до практичних бізнес-ситуацій. Наприклад, програми професійно-технічної освіти та навчання можуть надати

учнівській молоді можливість започаткувати та вести власний бізнес, дозволяючи їм відчувати виклики та винагороди підприємництва на власному досвіді.

Інший спосіб сприяти розвитку підприємницького мислення - це наставництво та коучинг. Об'єднуючи молодих підприємців з досвідченими бізнес-лідерами, програми професійної освіти та навчання можуть надати їм рекомендації та підтримку, допомагаючи їм долати труднощі та розвивати навички і знання, необхідні для досягнення успіху. Наставники також можуть надати молодим підприємцям цінні можливості для нетворкінгу, зв'язавши їх з іншими підприємцями, бізнес-лідерами та інвесторами, які можуть допомогти у розвитку їхнього бізнесу.

Нарешті, програми професійної освіти та навчання можуть сприяти розвитку підприємницького мислення, просуваючи культуру інновацій та креативності. Це може включати заохочення учнівської молоді до нестандартного мислення, зважених ризиків і сприйняття невдач як можливості для навчання. Пропагуючи культуру підприємництва, програми професійно-технічної освіти можуть допомогти учнівській молоді розвинути навички та мислення, необхідні для процвітання у швидкоплинному, постійно мінливому світі бізнесу.

Отже, обмеженість підприємницького мислення є значною перешкодою для успішного підприємництва учнівської молоді в програмах професійно-технічної освіти. Однак, надаючи освіту з підприємництва, можливості для практичного навчання, наставництво та коучинг, а також просуваючи культуру інновацій та творчості, програми професійно-технічної освіти можуть допомогти учнівській молоді в ЗП(ПТ)О розвинути навички та мислення, необхідні для започаткування та ведення успішного бізнесу [1; 2; 3; 4].

Брак підтримки та настанов: Молодим підприємцям часто бракує підтримки та настанов, необхідних для подолання викликів, пов'язаних із започаткуванням та веденням бізнесу. Інституції можуть подолати цей бар'єр, надаючи молодим підприємцям програми наставництва та коучингу. Це може

допомогти їм розвинути навички та знання, необхідні для подолання перешкод і досягнення успіху.

Обмежений доступ до ринків: Багато молодих підприємців намагаються отримати доступ до ринків, щоб продавати свої товари чи послуги. Інституції можуть подолати цей бар'єр, надаючи можливість молодим підприємцям демонструвати свої продукти та послуги на місцевих заходах та ринках. Вони також можуть налагоджувати партнерські відносини з бізнесом, щоб створювати нові ринки та можливості для молодих підприємців.

Обмежений доступ до наставництва та коучингу: Наставництво та коучинг є важливими компонентами успішного підприємництва. Однак багато учнівської молоді не мають доступу до наставників та коучів, які могли б направляти та підтримувати їх у процесі започаткування та ведення бізнесу. Щоб подолати цей бар'єр, програми професійно-технічної освіти можуть запровадити програми наставництва та коучингу, які об'єднують молодих підприємців з досвідченими бізнес-лідерами та нададуть їм рекомендації та підтримку, необхідні для досягнення успіху [5; 6; 7].

Обмежені можливості для нетворкінгу: Нетворкінг є важливою складовою успішного підприємництва, оскільки надає молодим підприємцям доступ до нових клієнтів, постачальників, партнерів та інвесторів. Щоб подолати цей бар'єр, програми професійно-технічної освіти можуть надати молодим підприємцям можливості для нетворкінгу, зв'язавши їх з іншими підприємцями, бізнес-лідерами та інвесторами, які можуть підтримати та направити їх у процесі започаткування та ведення бізнесу [8; 9].

Отже, існує багато бар'єрів на шляху до успішного молодіжного підприємництва у професійно-технічній освіті. Молодіжне підприємництво є важливим компонентом програм професійно-технічної освіти. Однак існує ще багато бар'єрів, які перешкоджають успіху цих програм. Усуваючи бар'єри, про які йшлося вище, заклади професійної (професійно-технічної) освіти можуть надати підтримку та ресурси, необхідні для того, щоб допомогти молодим підприємцям досягти успіху в таких сферах.

Список використаної літератури:

1. Алексеева С. В., Базиль Л. О., Гриценко І. А., Єршова Л. М., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Сохацька Г. В. Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: *монографія*. Житомир: «Полісся», 2020. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/724963/>
2. Алексеева С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Закатнов Д.О., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Сохацька Г.М., Теловата М.Т. (Ред.). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: *методичний посібник*. Житомир: «Полісся», 2021. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/728893/>
3. Алексеева С.В., Гриценко І.А., Закатнов Д.О., Кузьмінська Л.Д. Орлов В.Ф. Закатнов Д.О. (Ред.). Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник Житомир: «Полісся», 2019. Взято з: <https://lib.iitta.gov.ua/717525>
4. Алексеева С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Сохацька Г.М. Основи економічної грамотності та підприємництва: *навчальний посібник*. Житомир: Полісся, 2021. (Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України №22.1/12-Г-1024 від 23.11.2020 р.). Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/729005/>
5. Гриценко І.А., Байдулін В.Б., Савченко М.О. Від бізнес-ідеї до підприємницького успіху: *методичні рекомендації*. Житомир: «Полісся», 2021. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/728126/>
6. Гриценко І.А. Розвиток навичок малого підприємництва в учнівській молоді закладів професійної (професійно-технічної) освіти. В В.О. Радкевич (Ред.). *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, Київ, 17-20. С.68-70, 2022.
7. Гриценко І.А., Єршова Л.М. Інтерактивні форми й методи підготовки майбутніх фахівців до підприємницької діяльності. Професійна педагогіка, 1(24), с.81-90, 2022. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.81-90>, [in Ukrainian]. (*наукометричні бази Ulrich's Periodicals Directory, Index Copernicus*).–UPL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1/article/view/720/940> Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/731901/>
8. Гриценко І.А. Методика розвитку підприємницької активності учнівської молоді засобами проектної діяльності. Наукові записки Малої академії наук України, 2(24), с. 19-27, 2022. <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-24-03>, [in Ukrainian]. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/731900/>
9. Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: Довідник. / Автори-упорядники: Базиль Л.А., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Савченко М.О., Теловата М.Т., Тітова О.А. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. 196 с.